

Aan: het College van Dijkgraaf en Heemraden
Van: fractie Water Natuurlijk
Betreft: Advies veiligheidsmaaien
25 juli 2019

Geacht College,

Ook dit jaar is het waterschap Hollandse Delta begin mei gestart met het zogenaamde veiligheidsmaaien. Dit houdt in dat van ruim 3.000 kilometer berm een strook langs de rijbaan wordt gemaaid. In de uitvoeringspraktijk wordt dit vaak ruim genomen en wordt een volledig dijktaalud gemaaid en zelfs worden door een natuurorganisatie beheerde bloemdijken kapot gemaaid. Via verschillende kanalen zijn bij de fractie Water Natuurlijk dan ook dit jaar weer vele vragen en klachten binnen gekomen.

Verlies aan biodiversiteit

Een dergelijke vroege maaibeurt is nadelig voor biodiversiteit. Bloeiende planten sneuvelen waardoor een voedselbron voor bestuivende insecten wegvalt. Insecten, spinnen en andere dieren die zich voortplanten zetten vaak eieren af op planten. Met de maaibeurt wordt in de gemaaide strook een generatie eieren, rupsen, poppen etc. vernietigd. Veelal wordt gewerkt met een klepelmaaier waarbij alles kapotgeslagen en vormalen wordt, waarna het maaisel ter plekke achterblijft. Het maaisel composteert, waardoor mineralen zoals stikstof ophopen in de bodem. Hierdoor gaan de leefomstandigheden voor graslandplanten, die in de bermen thuishoren, verloren. Het aantal bloeiende planten vermindert stelselmatig en ruigte met brandnetel en kleeftkruid krijgt de overhand. Dit ten koste van de biodiversiteit. Verlies aan biodiversiteit is een van de grootste problemen van deze tijd en we zouden als waterschap zoveel als mogelijk aan herstel van biodiversiteit moeten werken.

Wettelijke ondergrens

Als het gaat om de zorg voor biodiversiteit, wordt de absolute ondergrens gevormd door de wet. Sinds 1 januari 2017 geldt hiervoor de Wet Natuurbescherming. In artikel 1.11 van Wet Natuurbescherming is de zorgplicht opgenomen voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Het uitgangspunt van de zorgplicht is dat iedereen alle handelingen achterwege laat, die nadelige gevolgen kunnen hebben voor alle in het wild levende planten en dieren en hun directe leefomgeving. Vanuit deze zorgplicht dient iedereen dus 'voldoende zorg' in acht te nemen voor **alle** in het wild voorkomende planten en dieren (**en dus niet alleen de beschermde**) en hun leefomgeving. De Memorie van Toelichting bij de wet geeft aan dat de handeling alleen kan worden uitgevoerd als het niet-uitvoeren van werkzaamheden redelijkerwijs niet kan worden gevergd. In dat geval zullen wel alle redelijke, noodzakelijke maatregelen genomen moeten zijn om mogelijk nadelige gevolgen te voorkomen. Als nadelige gevolgen toch niet zijn te voorkomen, moet men volgens artikel 1.11 maatregelen treffen om deze gevolgen zoveel mogelijk te beperken of, als schade toch is opgetreden, deze ongedaan te maken.

Om aan de zorgplicht te voldoen moeten we dus goed op de hoogte zijn van de aanwezige natuurwaarden, de kwetsbaarheid ervan en de mogelijke gevolgen van ons handelen.

De algemene zorgplicht geldt voor alle in ons land van nature voorkomende planten en diersoorten. Een aantal soorten kent een specifieke juridische bescherming, zoals bijvoorbeeld de vogels. Nadelige handelingen zijn dan verboden. Voor uit te voeren werkzaamheden is dan een ontheffing of vrijstelling nodig.

Als voor het zogenoemde bestendig beheer gewerkt wordt volgens de Gedragscode Wet Natuurbescherming voor de waterschappen, dan vervangt dit de ontheffing of vrijstelling. Dit is dus alleen relevant als in de bermen juridisch beschermde soorten voorkomen.

Die nieuwe gedragscode is op 22 januari 2019 door de Minister goedgekeurd. Voordat de gedragscode door ons waterschap kan worden gebruikt, is er naar onze mening nog een reeks van

activiteiten nodig, zoals vaststelling door het bestuur, integratie in beleid, uitvoeringsplannen, bestekken, instructie van personeel en opdrachtnemers etc.

Verkeersveiligheid

Het zogenaamde veiligheidsmaaien is nadelig voor de aanwezige planten en dieren en dient dus volgens de wet achterwege te worden gelaten, tenzij dat achterwege laten in redelijkheid niet kan worden gevergd. Dat betekent dus dat een ander aantoonbaar belang zwaarder moet wegen dan het verlies aan biodiversiteit.

Het waterschap heeft nooit enige onderbouwing van de noodzaak op het vlak van verkeersveiligheid geleverd. Diverse rechtsvoorgangers van het waterschap Hollandse Delta beperkten het veiligheidsmaaien tot plekken waar het uitzicht op kruisend verkeer belemmerd werd. Op verschillende plekken in het gebied gaan wegen van het waterschap over in gemeentewegen. Sommige gemeenten voeren geen vroege maaibeurt uit. Voor zover wij weten levert dat geen problemen op.

Een zoektocht op internet naar onderzoek van de relatie tussen een langere vegetatie in de berm en de verkeersveiligheid leverde ons geen onderbouwing van het beleid van het waterschap op. Mogelijk wel van het tegendeel.

Het rapport “Naar een checklist voor geloofwaardige snelheidslimieten” van de Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid bevat aanwijzingen dat een langere vegetatie in de berm positief is voor de verkeersveiligheid.

<https://www.swov.nl/file/15831/download?token=P7SOZF9N>

Het rapport brengt “vertragers en versnellers” in beeld ten opzicht van de rijnsnelheid. Wij gaan er van uit dat een lagere snelheid en grotere veiligheid oplevert. Een gesloten en onoverzichtelijke wegomgeving geldt als een vertrager. Dat geldt ook voor een smalle weg en een meer opgaande vegetatie naast de rijbaan versmalt in de beleving van de weggebruiker de weg.

Conclusie

Onze conclusie is, dat:

1. De vroege maaibeurt van alle bermen van het waterschap nadelig is voor planten en dieren en bijdraagt aan het verlies aan biodiversiteit.
2. Deze maaibeurt niet of nauwelijks bijdraagt aan de verkeersveiligheid en mogelijk zelfs het tegenovergestelde effect heeft.
3. Deze maaibeurt waarschijnlijk in strijd is met de zorgplicht zoals gesteld in artikel 1.11 van de Wet Natuurbescherming. Dit kan alleen door een rechter definitief worden vastgesteld.

De politieke conclusie is: Op het moment dat we de burger moeten uitleggen dat meer geld nodig is om een onderhoudsachterstand van onze assets in te halen, is het niet te verkopen dat we tegelijkertijd werk doen dat onnodig, kostbaar en schadelijk is.

Advies

Water Natuurlijk adviseert het College van Dijkgraaf en Heemraden het volgende:

1. Schaf de vroege maaibeurt van alle bermen af en beperk het veiligheidsmaaien tot plekken waar het uitzicht op kruisend verkeer in het geding is.
2. Besteedt het vrijgekomen budget aan herstel van biodiversiteit door verdere uitbreiding van het areaal aan ecologisch beheerde bermen.
3. Sluit, in navolging van onder meer zes andere waterschappen aan bij het nationale Deltaplan Biodiversiteitsherstel. Dat kan door te werken volgens het keurmerk “Kleurkeur”.